

*„Nie żyjemy już w czasach w których możemy poprzestać na obserwacji wydarzeń, ale wszyscy możemy być ich uczestnikami”.*

*Forleo*

Szanowni Państwo

W dniu jubileuszu XX-lecia powstania samorządu zawodowego przypadł mi zaszczyt przedstawienia, przybliżenia i pogłębienia wiedzy na temat tego jak rodził się samorząd zawodowy pielęgniarek i położnych, czego udało się nam dokonać, czy spełniliśmy stawiane nam oczekiwania.

14 marca 1989 roku w ustaleniach końcowych obrad Podzespołu do spraw Zdrowia „Okrągłego Stołu” przyjęto stanowisko w sprawie konieczności powołania samorządu pielęgniarek i położnych w celu obrony interesów naszej grupy zawodowej. Powstały tymczasowe komitety organizacyjne, w których pielęgniarki i położne w ciągu dwóch lat opracowały projekt ustawy o samorządzie. W pracach nad ustawą z naszej strony czynny udział brał Poseł ziemi bielskiej Pan mecenas Andrzej Sikora. 22 lutego 1991 roku odbyło się pierwsze głosowanie nad przyjęciem tego aktu prawnego.

W ostatecznym kształcie ustawa o samorządzie pielęgniarek i położnych została uchwalona 19 kwietnia 1991 roku i weszła w życie po podpisaniu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Wałęsy. Oto jej pierwsze słowa: *„**Tworzy się samorząd pielęgniarek i położnych dla reprezentowania zawodowych, społecznych i gospodarczych interesów tych zawodów**”.*

Podbeskidzkie pielęgniarki bezgranicznie zaangażowały się w tworzenie nowego dzieła. Nie oglądając się na trudności, bezinteresownie pracują w Komitecie organizacyjnym, po raz pierwszy spotykają się 3 stycznia 1990r. Komitet organizacyjny pracuje w składzie: Basiura Katarzyna, Bednarska Janina, Błaszczuk Elżbieta, Boślak Halina, Brzuszkiewicz Anna, Butor Ewa, Drabicka Teresa, Dziejdzic Barbara, Gawęł Maria, Giza Ewa, Gorgosz Anna, Heizer Ewa, Kluczevska Alicja, Kowenicka Krystyna, Maśka Anna, Nalewajko Jolanta, Paciorek Barbara, Tatarzyńska Alina, Terlecka Walentyna, Trutkowska Elżbieta, Wójtowicz Anna.

23 stycznia 1990 roku spośród członków komitetu organizacyjnego wybrano Panią Ewę Butor i Panią Elżbietę Błaszczuk do reprezentowania Podbeskidzkich pielęgniarek w Komitecie organizacyjnym przy Ministrze Zdrowia.

Członkowie komitetu organizacyjnego poprzez systematyczną pracę z całym środowiskiem Podbeskidzkich pielęgniarek i położnych dokonują ogromnego dzieła wybierając delegatki we wszystkich wówczas 19 zakładach opieki zdrowotnej, co w rezultacie zaowocowało zwołaniem pierwszego Zjazdu BOIPiP, który odbył się w Szczyrku 12 września 1991 roku. W Zjeździe uczestniczyło 234 delegatów, w tym 205 pielęgniarek i 29 położnych oraz zaproszeni goście m.in. Posłanka Krystyna Eysymontt, lekarz wojewódzki Zofia Tarnawa, Wicewojewoda bielski Piotr Mol, Prezes Beskidzkiej Izby Lekarskiej Ryszard Batycki, Wiceprezes BIL Marek Wietrzny. Na pierwszą Przewodniczącą BORPiP wybrano Panią Ewę Butor – Naczelną Pielęgniarkę ZZOZ Żywiec. Przewodniczącą Okręgowej Rady II, III i IV kadencji była Małgorzata Szwed, Przewodniczącą V kadencji mam zaszczyt być ja Bernadeta Tetlak.

Powołanie do życia samorządu zawodowego pielęgniarek i położnych było fragmentem spełnienia oczekiwań na samorządną Rzeczypospolitą Polską.

O samorządność zawodową zabiegały w swoich działaniach już nestorki pielęgniarstwa. Już w 1936 roku Teresa Kulczyńska pisała: *„pielęgniarstwo jest osobnym, równorzędnym zawodem, który w prawdzie z zawodem lekarskim współpracuje, ale posiada własny zakres, własną technikę, własne metody i organizację pracy, własną etykę zawodową i wobec tego własną nie mniej niż medycyna ważną rolę do spełnienia w postępie kulturowym ludzkości”*. Do tej idei dążyły liderki środowiska pielęgniarstwa, które skorzystały z dziejowej okazji jaką dała „Solidarność” i przemiana ustrojowa w Polsce. Ich osiągnięciem jest stworzenie struktur organizacyjnych samorządu zawodowego.

Samorządom zawodowym Państwo Polskie powierzyło część swojej władzy i odpowiedzialności. Głównym zadaniem samorządu w obszarze legislacji jest wywieranie wpływu na kształt regulacji prawnych związanych z ochroną zdrowia, rozwojem kadr medycznych, prestiżem zawodu pielęgniarki i położnej jako zawodów zaufania publicznego. Samorząd posiada struktury administracyjne, własne procedury postępowania, niezależne i niezawisłe orzecznictwo, wewnętrzne organy kontroli. Okręgowe Izby posiadają autonomię i osobowość prawną. Ustawodawca poprzez nadanie wielu uprawnień pielęgniarkom i położnym, jak również organom ich samorządu uznał ich szczególną rolę społeczną.

Szanowni Państwo,

wydawać by się mogło, że 20 lat w ciągu historycznym to niewiele, ale w życiu pielęgniarek i położnych to połowa pracy zawodowej. Powstanie samorządu to przede wszystkim ludzie którzy go tworzyli od podstaw w bardzo burzliwych czasach przełomu politycznego. Naszą ideą było stworzyć własną niezależną korporację zawodową i zagwarantować tożsamość oraz właściwe miejsce dla pielęgniarstwa w systemie ochrony zdrowia w odrodzonej Rzeczypospolitej Polskiej. Na sukces złożyła się praca wielu osób, mija bowiem V czteroletnia kadencja działania naszej Izby, która zrzesza obecnie około 5100 pielęgniarek i położnych z powiatów bielskiego grodzkiego i ziemskiego, powiatu cieszyńskiego i żywieckiego.

Początki były trudne, trudności spowodowane były nie tylko brakiem wzorców i doświadczeń, ale również zaniedbaniami z czasów komunistycznych i bardzo szybkim tempem zmian zachodzących w ojczyźnie. Najtrudniejszy dla samorządu był 1999 rok, kiedy to nastąpiła reforma administracyjna kraju. Rozpoczął się czas walki o tożsamość, niezależność i przetrwanie Izby w dotychczasowym kształcie. Reforma administracyjna Państwa zlikwidowała województwo bielskie, a to wywołało dążenie do dostosowania obszarów Izb do obszarów nowopowstałych województw. Nie zgadzaliśmy się z tym i wraz z Naczelną Radą udowadnialiśmy potrzebę istnienia tzw. „małych izb”. Dzięki zaprzyjaźnionym parlamentarzystom w osobach Pana Senatora Marcina Tyrny oraz Posła Stanisława Szwed pomysł ten został wycofany przez projektodawców. Do pomysłu likwidacji „małych izb” powracano jeszcze dwukrotnie, ale ostatecznie obroniliśmy istnienie izb w dotychczasowych strukturach.

Likwidacja województwa bielskiego nieco zmieniła nasz obszar działania, nasze wspaniałe bardzo zaangażowane koleżanki z Andrychowa, Suchej Beskidzkiej i Makowa Podhalańskiego zostały wpisane na listę członków Małopolskiej Izby w Krakowie. Zaś pielęgniarki pracujące w Czechowicach-Dziedzicach, Brzeszczach oraz Zebrzydowicach zarejestrowane do tej pory w Izbie Katowickiej zostały wpisane do naszego rejestru.

W styczniu 2010 roku struktury BOiPiP opuściły pielęgniarki/położne z powiatu oświęcimskiego przechodząc do Małopolskiej Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych. Był to dla nas czas trudny nacechowany osobistymi przeżyciami i emocjami.

Samorząd w miarę upływu czasu przyjmował do realizacji co raz to nowe zadania.

Próbując przedstawić 20 lat pracy samorządu nie sposób pominąć znaczące dla nas fakty:

**I kadencja 1991-1995** - to przede wszystkim budowanie struktur samorządu, przedstawianie problemów naszego środowiska i poszukiwanie rozwiązań.

W I kadencji:

- Sejm podejmuje pierwsze prace nad ustawą o zawodach pielęgniarki i położnej,
- utworzono Departament Pielęgniarek i Położnych przy Ministerstwie Zdrowia,
- decyzją Zjazdu Krajowego czepki pielęgniarskie/położnicze zostały zastąpione identyfikatorami,
- remontujemy lokal w budynku przy ul. Krasieńskiego 28, w którym już mieściła się Izba lekarska, przekazanym przez ówczesnego Wojewodę bielskiego Mirosława Stycznia na potrzeby działania samorządów zawodowych,
- powołane zostają pierwsze komisje problemowe: Komisja kształcenia, doskonalenia zawodowego i etyki, Komisja socjalna, Komisja informacyjna oraz historyczno-kulturalna, powstaje Zespół położnych,
- w kwietniu 1992 roku rozpoczęto wydawanie Biuletynu Informacyjnego w ilości 1000 egzemplarzy, który do dnia dzisiejszego rozprowadzany jest bezpłatnie wśród naszych członków,
- Izba nawiązuje współpracę z przedstawicielami personelu medycznego z francuskiego Besanson,
- wprowadzono bezzwrotne zapomogi losowe dla naszych członków.

**II kadencja 1995-1999** – to okres umacniania samorządności, tworzenie prawa wewnętrznego, wdrażanie profesjonalnych metod pielęgnowania i umacnianie roli pielęgniarki i położnej w zespole terapeutycznym.

W II kadencji:

- trwa intensywna praca nad ustawą o zawodach pielęgniarek i położnych, bezpośrednio wspierana przez ówczesnego Marszałka Senatu Marcina Tyrnę, uwieńczona uchwaleniem Ustawy przez Sejm RP 5 lipca 1996r.,
- na II KZPiP w grudniu 1996r. uchwalono Kodeks Etyki Pielęgniarki i Położnej Rzeczypospolitej Polskiej – stanowi on do dziś osobisty drogowskaz postępowania każdej pielęgniarki i położnej w pracy zawodowej,
- to czas wdrażania reformy ochrony zdrowia, powstają Kasy Chorych – wprowadzone zostają pierwsze kontrakty piel./poł. w POZ - Izba organizuje pomoc prawną w przygotowaniu umów, organizuje szkolenia dla tej grupy,
- to również czas protestów pracowników ochrony zdrowia - 6 września 1996 r. z inicjatywy NSZZ Solidarność odbył się Marsz protestacyjny pracowników ochrony zdrowia województwa bielskiego, w którym wzięło udział około 1000 pielęgniarek i położnych,

- w tym okresie kończy działalność WODKM, specjalizacje i kursy kwalifikacyjne dla piel./poł. przejmuje Śląskie Centrum Zdrowia Publicznego oraz inni organizatorzy,
- na potrzeby nowo otwartego Szpitala Wojewódzkiego Izba szkoli 20 pielęgniarek anestezjologicznych,
- Izba negocjuje pierwsze grupowe ubezpieczenie OC dla swoich członków,
- masowo szkolą się pielęgniarki i położne – w ciągu II kadencji przeszkolono około 3600 piel./poł.

**III kadencja 1999-2004** – to okres utrwalania samorządności, to również okres pierwszych efektów zmian systemowych w ochronie zdrowia m.in. zmiana finansowania opieki zdrowotnej.

W III kadencji:

- w związku ze zmianą przepisów Izba wymienia ponad 5 tys. praw wykonywania zawodu,
- to czas przygotowań do wstąpienia Polski do UE – zostaje znowelizowana ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej,
- wprowadzono staże podyplomowe dla pielęgniarek i położnych,
- restrukturyzacja w placówkach ochrony zdrowia sprawiła, że wiele pielęgniarek/położnych ma trudności z zatrudnieniem, sytuacja materialna pielęgniarek i położnych ulega pogorszeniu, nasilają się protesty pielęgniarek i położnych, których efektem jest tzw. ustawa „203” – Izba organizuje pomoc prawną w egzekwowaniu zapisów ustawy,
- na potrzeby Szpitala Wojewódzkiego, który zamierzał uruchomić nowy na naszym terenie oddział neurochirurgii, Izba organizuje we współpracy z Urzędem Pracy 7-miesięczny kurs dla 16 bezrobotnych pielęgniarek, które później w 100% zostają zatrudnione na oddziale neurochirurgii,
- rozpoczynamy bezpłatny kolportaż 500 egzemplarzy Magazynu pielęgniarki i położnej wśród naszych członków,
- Izba rozpoczyna comiesięczne szkolenia jednodniowe dla piel./poł., a ich tradycja przetrwała do dnia dzisiejszego i cieszy się ogromnym zainteresowaniem,
- lata 2002-2003 to lata ostatniego naboru do pomaturalnych szkół pielęgniarskich i położniczych, Izba występuje z inicjatywą utworzenia kierunku pielęgniarstwo na ATH w Bielsku-Białej,
- w III kadencji Izba koncentruje się na dalszym rozwoju kształcenia, przeszkolono 5175 piel./poł.

#### **IV kadencja 2004-2007** – to okres walki o pozycję pielęgniarek i położnych w ochronie zdrowia.

W IV kadencji:

- pomimo trudności udaje się ustabilizować kształcenie na wszystkich poziomach, w 2004 roku rozpoczyna się kształcenie pielęgniarek i położnych na poziomie studiów wyższych,
- w związku z nieuznaniem przez UE kwalifikacji polskich pielęgniarek poza granicami kraju, pielęgniarki dostosowują swoje wykształcenie do wymogów unijnych kształcąc się na tzw. „studiach pomostowych”, obecnie finansowanych z funduszy UE,
- w związku z wejściem Polski do UE Izba otrzymuje dodatkowe zadanie; wydajemy zaświadczenia o kwalifikacjach piel./poł. zamierzających wykonywać zawód poza granicami kraju, przy Izbie powstaje Ośrodek Informacyjno-Edukacyjny,
- Izba organizuje I i II Regionalną Konferencję Naukowo-Szkoleniową „Nowoczesne metody pielęgnowania na Podbeskidziu”,
- BOIPiP po raz pierwszy sięga po środki unijne, realizuje w partnerstwie z Edukacyjnym Centrum Biznesu dwuletni projekt dla 725 piel./poł. „Opieka zdrowotna - nowa jakość”, piel./poł. w ramach projektu uczyły się j. angielskiego, j. niemieckiego i prawa medycznego,
- dużym sukcesem było uruchomienie w ramach ATH w Bielsku-Białej Wydziału Nauk o Zdrowiu a w nim kierunku pielęgniarstwo, a było to możliwe dzięki dużej życzliwości i zaangażowaniu Profesora Marka Trombskiego i Prezydenta Jacka Krywulca,
- lata 2006-2007 to również trudny okres walki pracowników ochrony zdrowia o godne warunki życia, Izba wspiera moralnie i finansowo licznie protestujące pielęgniarki i położne,
- w IV kadencji nadal stawiamy na rozwój zawodowy pielęgniarek i położnych - ze szkoleń skorzystało 5,5 tys. naszych członków.

#### **V kadencja 2007-2011** – to okres wielu zmian w ochronie zdrowia, dla samorządu to czas zmagania się z nie zawsze łatwą rzeczywistością i umacnianie roli pielęgniarki/położnej w systemie.

W V kadencji:

- pracowaliśmy nad ustawami o samorządzie pielęgniarek i położnych, i o zawodach pielęgniarki i położnej, dostosowując ich zapisy do nowej rzeczywistości prawnej, Ustawy zostały uchwalone przez Sejm RP w lipcu b.r. /1 i 15 lipca/ i podpisanych przez Prezydenta RP 2 sierpnia 2011r., obie ustawy wejdą w życie 1 stycznia 2012r.,
- w związku z planowanymi zmianami w ochronie zdrowia Izba zorganizowała cykl szkoleń nt. „Prawne aspekty funkcjonowania podmiotów gospodarczych na rynku usług medycznych” przeszkolono 200 osób,
- zorganizowano 3-y duże konferencje: III i IV Regionalną Konferencję Naukowo-Szkoleniową nt. „Nowoczesne metody pielęgnowania na Podbeskidziu” oraz „Etyka i odpowiedzialność zawodowa pielęgniarki i położnej”,

- Izba wraz PIP w Katowicach zorganizowała szkolenia warsztatowe dla 100 osób nt. „Rozwiązywanie konfliktów w zespole”,
- w latach 2009 - 2010 Izba realizowała Projekt „Zdrowie-Przyszłość-Rozwój-Praca” z funduszu EFS, w projekcie na kursach specjalistycznych, doksztalających nową wiedzę i umiejętności zdobyło 830 piel./poł.,
- od kwietnia bieżącego roku Izba jest organizatorem kształcenia podyplomowego dla pielęgniarek i położnych; kursów specjalistycznych i doksztalających /zgodnie z zainteresowaniem naszego środowiska będziemy poszerzać ofertę/,
- Izba angażowała się w akcje charytatywne i dobroczynne tj. „Dajmy dzieciom uśmiech”, koncerty charytatywne na rzecz potrzebujących, współorganizowaliśmy wspólnie z BIL „Dzień Dziecka” i „Mikołajki” dla naszych maluchów.

Ponadto:

- Izba prowadzi przejęty od administracji państwowej rejestr pielęgniarek i rejestr położnych, a od 2006r. pracujemy na Centralnym Rejestrze Pielęgniarek i Położnych,
- samorząd stale podejmuje działania zmierzające do poprawy warunków pracy i płacy naszych członków,
- Izba na bieżąco współpracuje ze Śląskim a wcześniej również z Małopolskim Narodowym Funduszem Zdrowia,
- prowadzimy rejestr indywidualnych i grupowych praktyk pielęgniarek i położnych oraz rejestr organizatorów kształcenia podyplomowego piel./poł., sprawujemy nadzór merytoryczny nad różnymi formami doskonalenia zawodowego piel./poł. realizowanych przez 4-y komercyjne ośrodki kształcenia,
- samorząd prowadzi i uczestniczy w konkursach na stanowiska kierownicze w zakładach opieki zdrowotnej, jak również bierze udział w radach społecznych działających w zakładach opieki zdrowotnej.

Na bieżąco opiniujemy projekty aktów prawnych dotyczących funkcjonowania ochrony zdrowia.

Dla realizacji nałożonych na nas zadań współpracujemy z Dyrektorami zakładów opieki zdrowotnej, naczelnymi i przełożonymi oraz ze wszystkimi szczeblami administracji rządowej i samorządowej.

W okresie minionych 20 lat przeżyliśmy wiele zmian, radości, ale także niepowodzeń, były to lata trudne związane z wprowadzeniem reformy ochrony zdrowia, niekończącej się ciągłej walki o godne wynagrodzenie i wzmocnienie pozycji pielęgniarek i położnych wśród zawodów medycznych. Dokonała się również transformacja kształcenia przed i podyplomowego, dzięki której pielęgniarki i położne są obecnie profesjonalistkami w wykonywaniu zawodu, a zaufanie społeczeństwa i szacunek dla ich ciężkiej pracy stale rośnie.

W ciągu 20 lat na swojej drodze spotykaliśmy wielu wyjątkowych ludzi, którzy rozumiejąc ideę samorządności, samodzielności zawodowej i odpowiedzialności wspierali nas, inspirowali i dodawali odwagi.

Kończąc dziękuję wszystkim za zaangażowanie w działalność na rzecz środowiska pielęgniarek i położnych. Chylę czoło przed wszystkimi, którzy ciężko pracowali, aby pielęgniarstwo/położnictwo dzisiaj mogło szczyć się mianem nowoczesnego i profesjonalnego. To dzięki ich zaangażowaniu i determinacji możemy dzisiaj cieszyć się tak pięknym Jubileuszem.

Życzę naszemu samorządowi dalszego rozwoju, by pielęgniarstwo i położnictwo zawsze były zawodami cieszącymi się szacunkiem i uznaniem społecznym, a pielęgniarki i położne zawsze z dumą identyfikowały się z ideą samorządności.

Dziękuję